

Total No. of Printed Pages—7

3 SEM TDC SOCN (CBCS) DSC 3

2025

(Nov/Dec)

SOCIOLOGY

(Discipline Specific Course)

Paper : DSC-3

(Sociological Theories)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াবোবৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×8=8

Choose the correct answer from the following :

(a) আগষ্ট ক'ম্‌টৰ গ্ৰন্থ, *Course of Positive Philosophy* প্রকাশ হৈছে

Auguste Comte's book, *Course of Positive Philosophy* is published in

(i) দুটা খণ্ডত/2 volumes

(ii) চাৰিটা খণ্ডত/4 volumes

(iii) পাঁচটা খণ্ডত/5 volumes

(iv) ছয়টা খণ্ডত/6 volumes

- (b) তলৰ কোনগৰাকী সমাজতত্ত্ববিদে সমাজৰ বিকাশৰ ত্ৰি-স্তৰীয় ভাগ কৰিছে?

Who among the following has developed the three-fold development of society?

- (i) ইমাইল দুৰখেইম
Emile Durkheim
(ii) টালকট পাৰচনচ্
Talcott Parsons
(iii) মেঞ্জ বেবাৰ
Max Weber
(iv) আগষ্ট ক'ট
Auguste Comte

- (c) তলৰ কোনটো মেঞ্জ বেবাৰৰ আমোলাতন্ত্ৰৰ আদৰ্শ আৰ্হিৰ লগত জড়িত নহয়?

Which one of the following is not involved in Weber's ideal type of bureaucracy?

- (i) লিখিত বিধি
Written rules
(ii) অৰ্হতা-ভিত্তিক নিয়োগ
Recruitment based on qualification
(iii) বাজনেতিক সিদ্ধান্ত
Political decisions
(iv) বিষয়াসকল নৈৰ্ব্যক্তিক
Officers are impersonal

- (d) “মানৱ সমাজৰ ইতিহাস মানে শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ ইতিহাস।” কথাষাৰ কোনে উল্লেখ কৰিছে?

“The history of society is the history of class struggle.” Who has stated this statement?

- (i) ইমাইল দুৰখেইম
Emile Durkheim
(ii) ডাৰহেইনডৰ্ফ
Dahrendorf
(iii) জেমচ্ ফ্ৰেজাৰ
James Frazer
(iv) কাৰ্ল মাৰ্ক্স
Karl Marx

- (e) মেঞ্জ বেবাৰে কৰ্তৃত্বক ____ ভাগে ভাগ কৰিছে।
Max Weber divided the Authority into

- (i) দুটা / two
(ii) তিনিটা / three
(iii) চাৰিটা / four
(iv) ওপৰৰ এটাও নহয় / None of the above

- (f) *The Rules of Sociological Method* নামৰ গ্ৰন্থখনৰ লেখক হ'ল

The author of the book, *The Rules of Sociological Method* is

- (i) ইমাইল দুৰখেইম
Emile Durkheim
(ii) মেঞ্জ বেবাৰ
Max Weber

(iii) আৰ. এ. জ'নছ
R. A. Jones

(iv) বেৰণ্ড এৰন
Raymond Aron

(g) 'বিজ্ঞানৰ সংস্কৰণ'ত আগষ্ট ক'টে _____ক প্ৰথম স্থান
দিছে।

In 'Hierarchy of Sciences', Auguste
Comte has given first place to

(i) সমাজতত্ত্ব
Sociology

(ii) জ্যোতিৰ্বিদ্যা
Astronomy

(iii) পদাৰ্থবিদ্যা
Physics

(iv) গণিত
Mathematics

(h) বিশেষাত্মক বা স্বকপাত্মক চিন্তাৰ মুখ্য পৃষ্ঠপোষক কোন
আছিল?

Who was the main advocator of
Specialistic or Formalistic School of
Thought?

(i) জৰ্জ চিমেল
Georg Simmel

(ii) ইমাইল দুৰখেইম
Emile Durkheim

(iii) আগষ্ট ক'ট
Auguste Comte

(iv) কাৰ্ল মাৰ্ক্স
Karl Marx

2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত লিখা (প্ৰতিটো ১৫০টা শব্দৰ
ভিতৰত) : 4×4=16

Write on any *four* of the following (**within
150 words** each) :

- (a) সমাজতত্ত্বৰ অভ্যুত্থানত প্ৰত্যক্ষবাদৰ প্ৰভাৱ
Impact of Positivism on the emergence of
Sociology
- (b) ইমাইল দুৰখেইমৰ সংজ্ঞা অনুসৰি 'সামাজিক তথ্য'ৰ অৰ্থ
Meaning of 'social fact' as defined by
Emile Durkheim
- (c) কাৰ্ল মাৰ্ক্সৰ ইতিহাসৰ বস্তুবাদী ব্যাখ্যা
Karl Marx's materialistic Interpretation
of history
- (d) সামাজিক ক্ৰিয়াৰ প্ৰকাৰসমূহ (মেক্স বেবাৰ)
Types of Social Action (Max Weber)
- (e) কাৰ্ল মাৰ্ক্সৰ অপসাৰিতা বা বিচ্ছিন্নতাৰ তত্ত্ব
Marxian Theory of Alienation
- (f) শ্ৰম-বিভাজনৰ ওপৰত দুৰখেইমৰ ব্যাখ্যা
Durkheim's explanation on Division of
Labour

(Turn Over)

3. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ৫০০টা শব্দৰ ভিতৰত) : $14 \times 4 = 56$

Answer any four of the following questions (within 500 words each) :

- (a) আগষ্ট ক'টে বিজ্ঞানৰ সংস্কৰণ কেনেকৈ কৰিছে? ক'টৰ 'বিজ্ঞানৰ সংস্কৰণ' তত্ত্বটো আলোচনা কৰা।

How did Auguste Comte classify the sciences? Discuss Comte's theory of 'Hierarchy of Sciences'.

- (b) কাৰ্ল মাৰ্ছে শ্ৰেণীৰ ব্যাখ্যা কেনেকৈ কৰিছে? মাৰ্ছৰ শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ তত্ত্বটো আলোচনা কৰা।

How did Karl Marx explain the class? Discuss Marx's theory of class struggle.

- (c) 'কৰ্তৃত্ব' বুলিলে কি বুজা? মেঞ্জ ৰেবাৰৰ কৰ্তৃত্ব-সম্পৰ্কীয় তত্ত্বটো ব্যাখ্যা কৰা।

What do you mean by 'authority'? Explain the theory of authority by Max Weber.

- (d) ইমাইল দুৰখেইমৰ সামাজিক সংহতি তত্ত্বটোৰ ওপৰত এটি আলোচনা দাঙি ধৰা।

Give a discussion on the theory of social solidarity by Emile Durkheim.

- (e) কাৰ্ল মাৰ্ছে ঐতিহাসিক বস্তুবাদৰ সংজ্ঞা কেনেকৈ আগবঢ়াইছে? কাৰ্ল মাৰ্ছৰ ঐতিহাসিক বস্তুবাদৰ বৈশিষ্ট্য-ৰাজিৰ ওপৰত সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা।

How did Karl Marx define historical materialism? Critically discuss the essential features of Karl Marx's historical materialism.

- (f) আগষ্ট ক'টৰ সামাজিক স্থায়িত্ব আৰু সামাজিক গতিশীলতাৰ ওপৰত ব্যাখ্যা দাঙি ধৰা।

Give an explanation on social static and social dynamics of Auguste Comte.

***